

Japán szenved

2011 május 20. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Már több mint húszezer halott és elt?nt, több mint kétszáz milliárd dolláros anyagi kár, de még nincs vége.

Ez a mérlege a Japán partjain végigsöpr? katasztrófasorozatnak. A csapások földrengéssel kezd?dtek, ami szök?árat gerjesztett, majd atomkatasztrófát idézett el?. Ha ez nem lett volna elég, lehullott a hó is, nehezítve a

túlél?k helyzetét.

„A dolgok mozognak
A szilárd lággyá válik
A föld olyan, mint az óceán hulláma
A ház pedig a csónak.”

Az idézett japán verssorokat mintha csak az elmúlt hetek eseményei ihlették volna. Pedig azokat még a XIII. században vetette papírra Kokan Shrien költ? és zen-mester egy földrengés után.

A természeti katasztrófák a kezdetek óta nyomon kísérik a földlemezek törésvonalán elhelyezked? szigetország történetét. Japán történelme a természeti csapások sorozata. A mostani katasztrófa azonban komoly hatással lehet a helyi és regionális hatalmi er?viszonyokra. A földrengések, cunamik, t?zvészek és vulkánkitörések sorozata dönt? hatással voltak a japánok kulturális és vallási fejl?désére, valamint az irodalmukra.

A legenda szerint a rengéseket Namazu, a föld alatt él? óriás harcsa farkcsapásai okozzák. A sintoizmus és buddhizmus japán változata, a zen pedig fatalista szemléletet sugároz, mely szerint a halandó nem kerülheti el sorsát, a tisztelet és lojalitás pedig fontosabb érték az életnél.

Katasztrófákból a XX. században is kijutott. 1923-ban százezer ember vesztette életét az akkor 4 milliós Tokióban bekövetkezett rengésekben, pontosabban a földmozgást követ? t?zvészben. Két évtizeddel kés?bb atomcsapás érte Hirosimát és Nagaszakit. Bár a katasztrófák után az élet gyorsan visszatért a megszokott mederbe, a pusztítások emléke nagyon is él a japán tudatban. Az atomhulladékból kinöv?, Tokiót végigpusztító Godzilla történetében, illetve a posztapokaliptikus elemekkel telet?zdelt manga és anime m?vekben egyaránt visszatér? elem a természet pusztító ereje és a katasztrófát követ? posztapokaliptikus világkép.

Éppen azok gyakorisága miatt a föld országai közül Japán a legfelkészültebb az esetleges katasztrófákra. A

szigetországban szigorú építkezési szabályokkal és óvodás kortól folyamatosan tartott oktatással próbálják minimálisra csökkenteni a csapások okozta károkat. A felkészültség most is kifizet?dött. Haitin 2010 januárjában egy kisebb er?sség? rengésben huszonötször annyian vesztették életüket, mint a legutóbbi japán katasztrófahullámban. Chilében ugyancsak 2010-ben egy, a mostanihoz hasonló er?sség? rengés ugyan csak pár száz életet követelt, viszont másfél millió embert érintett közvetlen módon.

A japán parlament éppen ülésezett, mikor az els? rengés megrázta Tokiót. A felvételek tanulsága szerint a politikusok rezzenéstelen arccal ültek tovább helyükön. Páran felálltak ugyan, mikor a biztonságiak beszaladtak, de pániknak nyoma sem volt. Egészen a földmozdulásig a kormány feje egészen más dolog miatt fájt. Az országot 2009 ?sze óta irányító Demokrata Párt népszer?sége zuhant. A kabinet ugyanis kudarcot vallott az amerikai szövetség kezelésében, illetve a költségvetés kidolgozásában. A sorozatos botrányok miatt Naoto Kan miniszterelnök sorsa már-már megpecsétel?dni látszott. Most azonban a politikus új esélyt kapott az égiekt?l. A katasztrófa elcsitította a tiltakozó hangokat és teljes, a társadalmat átfogó összefogást teremtett a japánok között. A csapássorozat kapcsán még a közéletben nemigen szerepl? Akihito császár is televíziós beszédet mondott, ezzel er?sítve a nemzeti összetartozás érzését.

Furcsa módon a katasztrófa akár fellendülést is hozhat Japán életében. A gazdaság növekedése két évtizede lassuló tendenciát mutat. Az egyetlen növekv? periódus 1995-ben a kobei földrengés után következett be. Az újjáépítési munkálatok akkor két évig tartó felívelést eredményeztek. Ha nem következik be súlyosabb nukleáris katasztrófa, hasonló folyamat következhet be 2011 végén, illetve 2012 során is. Legalábbis az optimista forgatókönyv szerint. A baj ugyanis nagy. A bruttó államadósság a GDP 200 százalékát teszi ki. A katasztrófa pedig megnehezíti a reformok meghozatalát. Egy rendkívüli katasztrófaadó kivetése csak id?leges megoldást hozhat. Nem beszélve arról, hogy a rengés a világgazdaságra is kihathat. Az arab világban zajló folyamatok, illetve a nukleáris energiába vetett bizalom átmeneti megingása magasba tornázhatják az olaj világpiaci árát.

Bár rövid távon sok jel mutat erre, aligha valószín?, hogy a japán reaktorkatasztrófa derékba törné a világon egyre inkább kibontakozó nukleáris reneszánszot. A Földön jelenleg 62 atomreaktor van építés alatt, 158 újabbról elfogadott döntés született, 324 pedig tervezési fázisban van.

A japán katasztrófa kizárólag Franciaországban, Németországban és Svájcban késztette a kormányokat nukleáris

programjaik újragondolására. A világ többi részén aligha befolyásolja a jöv?beli energiastratégiát. Kínában jelenleg 13 reaktor üzemel, 27 épül, 160-ról pedig elfogadott tervek vannak, Indiában az öt m?köd? er?m? mellé további 58-at terveznek, az Egyesült Államokban a 104 reaktorból álló parkot újabb 33-al kívánják b?víteni. A politikusok jól tudják, hogy minden csoda három napig tart.

Az atomenergiával szemben hirtelen kritikussá vált hangok id?vel elhallgatnak. Egy éve még a 2010-es Mexikói-öbölbeli olajkatasztrófa vezette a híradásokat. Mára azonban az olajipar kiheverte az akkor kialakult népszer?ségvesztést. Amire valóban hatással lehet a Japán partjait sújtó katasztrófa, az a csendes-óceáni er?viszonyok rendszere. A gazdaságilag és katonailag egyaránt feltörekv? Kína az elmúlt évek során egyértelm?vé tette hatalmi ambícióit. Peking nemrég saját érdekszférájának nyilvánította a Dél-Kínai-tengert. Kína immár nem t?r ellentmondást. 2010 szeptemberében egy tengeri konfrontáció után a kínai hatóságok embargót vezettek be a m?szertechnikai iparban létfontosságú ritka földfémek Japánba történ? exportjára.

Mindez int? jel Tokió számára. Akkor is, ha Peking a jelenlegi katasztrófát jó szándéka bizonyítására használja fel. A kínai miniszterelnök els?ként fejezte ki együttérzését és ígért négy és fél millió dollárnyi segélyt Tokiónak. Japán azonban a jelek szerint fenntartásokkal kezeli a kinyújtott jobbot. A katasztrófa ugyanis meger?sítette a Japán Védelmi Er?k, illetve az amerikai katonai szövetség legitimitását.

A japán hadsereg a II. világháború óta a legnagyobb mozgósítását hajtotta végre. A kutatási és mentési munkálatokra százezer katona sorakozott fel, a japán emberek teljes kör? támogatását élvezve, ami mutatja, hogy az 1945-ös vereség óta tartó ellenérzés végleg elpárolgott.

Hasonló a helyzet az amerikaiak megítélésében is. Korábban éles társadalmi vita bontakozott ki a japán földön állomásozó amerikai csapatok legitimitását illet?en. Ez most hirtelen megváltozott. A rengéseket követ? órákban Barack Obama együttérzését fejezte ki és teljes kör? segítséget ajánlott fel. Az elnök koreai vizekr?l Japánba vezényelte a Ronald Reagan anyahajót, a Szingapúrban állomásozó katonákat és az okinawai bázis helikopterflottáját pedig felsorakoztatta a mentési munkálatokra.

Kérdéses azonban, hogy a Távol-Keleten zajló folyamatok megállíthatóak-e. Japán gazdasági és önbizalombeli veszteségei középtávon Kína el?retörését segíthetik. Peking látszólagos jó szándéka nem homályosítja el hatalmi ambícióit. Rövid és középtávon Washington és Tokió az eddiginél szorosabbra fonják gazdasági és katonai együttm?ködésüket. A katasztrófa arra is új lehet?séget kínál a japán kormányzatnak, hogy a rendkívüli helyzettel járó támogatottság-növekedést kihasználva merészebb gazdasági reformokat hozzon. Ha azonban a vezetés nem menedzseli kell?képpen az újjáépítést, Japán aligha ?rizheti meg pozícióját a világpolitikában.

Sayfo Omar

A túlélés ára

A világon az összes földrengés mintegy 70 százaléka a Csendes-óceán térségében van. A japánok lényegében id?zített bombán ülnek, mivel ott húzódik a hírhedt „t?zgy?r?”. A szigetországban szinte állandóan mozog a föld. Az ott él? emberek együtt élnek ezzel a természeti adottsággal. Mindenki tudja, hogy melyik kapcsolót (gáz, villany, víz stb.) kell lekapcsolnia, hova kell bújnia, melyik ajtót kell kinyitnia. Az iskolákban a székeken olyan párnák vannak, amelyeket pillanatok alatt fejvéd?vé alakíthatnak.

Minden háztartásban tartanak száraz élelmiszert, kötszert, elemlámpát, vizet. A menekülési forgatókönyvet félévente gyakorolják. Egy dologra azonban ?k sem képesek felkészülni, a többméteres magasságú szök?árra, a rettenetes cunamira, majd az emiatt tönkremen?, a környezetet veszélyeztet? atomer?m?vek halálos sugárzására. Történelmének leger?sebb földrengése rázta meg Japánt március 11-én, pénteken 2 óra 46 perckor.

Eleinte 8,9-es er?sség?re taksálták a kipattant földmozgás er?sségét, kés?bb pontosították 9,1-re. Ez igen nagy erej? volt, hiszen a jelenleg használt Richter-skálán egy egység harmincszoros energianövekedést jelent.

A földrengés epicentruma a tengerfenéken volt, Tokiótól Észak-Keletre, mintegy 250 kilométerre Fukusima és Szendai partjaitól. A japán miniszterelnök bejelentette, az országot a második világháború óta nem érte ilyen csapás, mint most. A katasztrófa hatására Japán f? szigetének partja 2,4 méterrel mozdult el.

Az elmozdult tektonikus lemezek pedig mintegy 19 métert csúsztak el. Jelenleg Japánban 55 atomreaktor m?ködik 16 er?m?ben, többségük kés?bbi építés?, mint a fukusimai blokkok.

A japán egészségügyi minisztérium március 16-án bejelentette, hogy két és félszeresére emelték az egyes emberek által elt?rhet? hivatalos sugárdózist; az eddigi 100 millisievertr?l (mSv) 250 millisievertre emelték az atomipari dolgozóknál.

Évi 100 mSv sugárdózis után azonban már a rák kockázatnövekedésével kell számolni. A nemzetközi média miközben sopánkodik és szörnyülködik, elfelejtett beszámolni azokról a h?sökr?l, akik a biztos halált vállalták, amikor katonai helikopterekkel hordták a tengervizet a sérült reaktorok fölé, hogy megakadályozzák a még nagyobb katasztrófát okozó robbanást, hiszen szinte biztos, hogy kivétel nélkül mind súlyos sugárfert?zést szenvedtek. Szomorú és veszélyekkel terhelt a tavasz a Felkel? Nap országában.

Élelmiszerhiány, vízhiány, fedél nélküli, rémült emberek, növekv? radioaktív fert?zöttség egyes területeken, bizakodó politikusok, az ország technikai túléléséért makacsul küzd? szakemberek... Hírek és rémhírek keringenek a nemzetközi médiában, ám otthon, Japánban fegyelmezettek a munkába induló emberek, már ahol van hová munkába indulni.

Mert dolgozni és élni kell: Japánban ez a sorrend. Ilyenkor kezd virágozni a szakura, a rózsaszín? japán díszcseresznye, amelynek szépségében a szigetország lakói évszázadok óta gyönyörködnek. A cseresznyevirágzás talán a legnépszer?bb japán ünnep. Idén is az, mert Japán népe sokszorosan megtanulta megfizetni a túlélés árát.

Sayfo Omar, demokrata

Ajánló